

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

12. DESEMBER 2023

Det vises til innkalling til møte i Europautvalget, sendt 29. november. Møtet finner sted 6. desember. Fra regjeringen stiller utenriksminister Espen Barth Eide. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet nedenfor bakgrunnsinformasjon knyttet til saker på dagsorden og andre relevante saker.

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- Forhandlingene med EU om en ny avtale om EØS-finansieringsordninger og avtale om markedsadgang for sjømat
- Forordning om felles regler og standarder for klaseselskap og inspeksjon av skip
- Arbeidet med European Labour Authority og minstelønnsdirektivet
- Status for klimadelen av Klar for 55-pakken

Andre relevante saker:

- EØS-rådet i Brussel 20. november

Rettsakter:

- Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 8. desember

Utenriksministeren vil redegjøre for:

Forhandlingene med EU om en ny avtale om EØS-finansieringsordninger og avtale om markedsadgang for sjømat

«Vårt samarbeid med EU har aldri vært tettere, bredere eller mer nødvendig. Forhandlingene har vært krevende, og partene har måttet redusere sine ambisjoner underveis. Men jeg er svært glad for at vi nå har blitt enige om en balansert pakke med både en ny periode med EØS-midler, og en ny avtale om eksport av norsk sjømat til EU». Det sa [utenriksminister Espen Barth Eide i en pressemelding 1. desember](#) etter at det dagen før var oppnådde enighet i forhandlingene om med EU.

Avtalen medfører at Island, Liechtenstein og Norge skal bidra med om lag 3,3 milliarder euro i perioden 2021-2028 til de 15 minst velstående landene i EU. Dette er de samme mottakerlandene som i forrige avtaleperiode (2014-2021), men beløpet i denne perioden var om lag 2,8 milliarder euro. Fordelingen mellom mottakerlandene er basert på innbyggertall og BNP. Det betyr at Polen er det desidert største mottakerlandet. Norge betaler om lag 97 prosent av beløpet gjennom en EØS-mekanisme og en egen norsk mekanisme.

Utenriksdepartementet skriver i sin pressemelding at Norge vil «fortsette samarbeidet innen områder som grønn omstilling og innovasjon, forskning og utdanning, helse, kultur, justissektoren, asyl, migrasjon og integrering, beredskap, lokal utvikling og sosial dialog». Støtten til sårbare grupper, inkludert rom-befolkningen, videreføres og det er avtalt at støtten til sivil samfunn vil økes og skal også i denne perioden forvaltes uavhengig av myndighetene i mottakerlandene. I foregående periode ble det ikke oppnådde enighet med Ungarn om forvaltningen av midler til sivilsamfunnet. Dette medførte at Ungarn ikke mottok noen EØS-midler.

I avtalen som nå er inngått er det satt av penger til mottakerland som har utfordringer på grunn av Russlands angrep på Ukraina, blant annet om at de har mottatt mange flyktninger. Det er videre lagt opp til å videreføre samarbeidet med blant annet Europarådet, OECD og EUs Byrå for fundamentale rettigheter og generelt legges det vekt på hensynet til å fremme kvinners rettigheter, likestilling og digitalisering.

[Det ble også oppnådd enighet om en ny avtale om markedsadgang for sjømat. I en pressemelding sier fiskeri- og havminister Cecilie Myrseth](#) at «EU er det viktigste markedet for norsk sjømat, og flere tollfrie kvoter gir økte eksportmuligheter for både fiskeri- og havbruksnæringen. Sjømat er en av våre viktigste eksportnæringer, og med denne avtalen har vi fått til forbedringer i handelsvilkårene for viktige sjømatprodukter som bearbeides i Norge».

Avtalen medfører at flere tollfrie importkvoter for norsk sjømat fra forrige avtaleperiode videreføres på det samme eller økes, inkludert kvoter for marinert sild, fryst filet av sild og fryste, pillede reker. Det kommer nye kvoter for bearbeidet laks, røkt laks og fryste skallreker, samt for enkelte fiskeslag med lave tollsatser. Det ble imidlertid ikke oppnådd enighet om videreføring av tollfrie importkvoter for makrell. Det skyldes at det er uenighet om forvaltningen av makrell og at EU ønsker å se fangst- og importkvoter i sammenheng. I pressemeldingen er det vist til at Norge har «argumentert med at det ikke er hensiktsmessig å koble forhandlingene om markedsadgang og ressursforvaltningsspørsmål. Ressursforvaltning er en dynamisk prosess hvor det må tas hensyn til biologiske forhold og årlige svingninger.»

De nye avtalene vil bli forelagt Stortinget for godkjenning. Avtalen må også godkjennes av parlamentene i de to andre EØS-EFTA-statene samt EUs 27 medlemsland og Europaparlamentet.

Forhandlingene om en ny periode for EØS-midler og sjømat startet i juni 2022. Målet med midlene er å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i EØS og styrke Norges bilaterale forhold til mottakerlandene. [Utenriksminister Espen Barth Eide på møtet i Europautvalget 24. oktober](#) at «EU ønsker en betydelig økning. EUs argumenter knytter seg bl.a. til den økonomiske krisen etter pandemien, Ukraina-krigen og at EØS/EFTA-statene har fordeler av å delta i EUs indre marked.» Han viste til at Norges utgangspunkt er at bidragets størrelse skal være rimelig sett i forhold til 1) behovet for utjevning, 2) EUs egen samhørighetsinnsats og 3) den utjevningen som allerede har funnet sted – altså oppnådd utjevning. Han viste også til at det er viktig for Norge å sikre gode kontrollmekanismer for bruk av midlene.

[I sin redegjørelse i Stortinget 14. november i år sa utenriksministeren](#) at «Det har vært norsk politikk gjennom skiftende regjeringer ikke å gjøre koblinger mellom urelaterte tema i vårt samarbeid med EU. Dette har tjent våre interesser godt, men vår tilnærming blir i økende grad utfordret fra EU-siden, som ser slike sammenhenger. Vi kan ikke lenger regne med gjennomslag innenfor en sektor, uten at vi samtidig gir noe på en annen sektor. Derfor vil det være i vår egen interesse å rydde opp og redusere antall uenigheter med EU.»

[I debatten om redegjørelsen 16. november var det flere som kommenterte dette.](#) Olve Grotle (H) sa at «Samtidig som ein altså vil krevje reduserte tollsatsar for norsk sjømat til EU, styrkjar regjeringa tollvernet på norske landbruksprodukt og varslar at det òg vil skje med fleire produkt.» Han viste til uro for at slike ensidige tollgrep vil skape reaksjoner i EU. Utenriksministeren svarte at den norske tilknytningsformen til EU gir rom for økt beskyttelse av norske landbruksprodukter og at det er mulig å skape forståelse i Brussel for økt toll for å sikre landbruk i hele landet. [I sitt forslag til statsbudsjett har regjeringen foreslått økt toll på issalat, knollselleri, rødbeter og kålrot. Nationen skrev 30. november at SV i budsjettforhandlingene krever ytterligere styrking av tollvernet.](#) (Artikkelen i Nationen er bak betalmur) [NRK skrev 3. desember at det i budsjettforliket mellom regjeringspartiene og SV er enighet om å gå fra kronetoll til prosenttoll for potet, potetflak og potetgranulat.](#)

Forordning om felles regler og standarder for classeselskap og inspeksjon av skip

[Forordning 391/2009](#) om felles regler og standarder for classeselskap trådte i kraft i EU 17. juni 2009. Formålet med regelverket er å forsterke kontrollen med godkjente classeselskap. Dette er foretak som blant annet skal påse at sikkerheten er overholdt for skip og offshoreinstallasjoner. Forordningen henger sammen med [direktiv 2009/15](#) om felles regler og standarder for organisasjoner som skal inspisere og besikte skip og om relevante aktiviteter i sjøfartsadministrasjoner. Både forordningen og direktivet står på listen over rettsakter som vil bli behandlet i EØS-komiteen 8. desember, sammen med flere gjennomføringsrettsakter. Europautvalget har tidligere blitt orientert om regelverket i 2015, 2016, og sist i oktober 2017 av daværende næringsminister Mæland. Det er to ulike problemstillinger som er grunnen til at det har tatt tid å ta forordningen inn i EØS-avtalen: overføring av myndighet og forholdet til IMOs regelverk (flaggstatenes suverenitet etter havrettstraktaten).

Myndighetsoverføring

Regjeringen skriver i [EØS-notatet](#) (oppdatert 28. november 2023) at innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen har reist to prinsipielle spørsmål knyttet til forordningens artikkel 6: hvem som skal gis myndighet til å ilegge sanksjoner, og om Stortingets samtykke skal innhentes etter grunnlovens § 26 annet ledd.

Forordningen gir Kommisjonen myndighet til å bøtelegge klasseselskap som de selv har godkjent. Som følge av EØS-avtalens to-pilarsystem, vil myndigheten som forordningen legger til Kommisjonen, legges til EFTAs overvåkingsorgan ESA i EFTA-pilaren. Dette fremgår av tilpasningsteksten som EU og EØS/EFTA-landene har blitt enige om, skriver regjeringen i EØS-notatet. Ved å legge myndigheten til ESA vil man blant annet i mest mulig grad speile det systemet som er etablert på EU-siden, og sikre en enhetlig bøteleggingspraksis innen hele EØS-området. I henhold til forordningen kan EU-domstolen overprøve et overtredelsesgebyr eller en tvangsmulkt fastsatt av Kommisjonen. Som det fremgår av tilpasningsteksten, tillegges denne domsmyndigheten EFTA-domstolen.

ESAs myndighet til å ilegge økonomiske sanksjoner vil gjennomføres ved endring i Lov om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven). DNV (Veritas) er det eneste norske klasseselskapet som omfattes av regelverket, og er allerede anerkjent innen EU/EØS via Danmark. Regjeringen vurderer derfor at sanksjonssystemet på EFTA-siden vil få liten praktisk betydning: «*Det vil kun bli aktuelt for ESA å ilegge et klasseselskap et overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt dersom Norge i fremtiden skulle ønske å autorisere et klasseselskap som ikke allerede har EU/EØS godkjenning. [...] Slik situasjonen er i dag anses det som lite sannsynlig at Norge vil søke autorisasjon av klasseselskaper. En eventuell godkjenning innen EFTA-pilaren vil kun gi grunnlag for autorisering i EØS/EFTA-landene. Basert på dette er det rimelig å anta at eventuelle nye klasseselskap i stedet vil søke om anerkjennelse igjennom et EU-land for å sikre at man kan operere på et større marked*».

Næringsminister Mæland sa i [europautvalgsmøtet i oktober 2017](#) at myndighetsoverføringen er av «*teoretisk karakter innen et bestemt og avgrenset saksområde, hvor det ikke er noen berørte norske virksomheter. Derfor anses denne samlet sett å være lite inngripende i Grunnlovens forstand*».

Flaggstatenes suverenitet

FNs sjøfartsorganisasjon IMO vedtok i 2013 regler om kontroll av arbeid som er utført av klasseselskaper. Europakommisjonen mener det er motstrid mellom EUs og IMOs krav, og vedtok i 2014 en [gjennomføringsforordning om hvordan IMOs krav skal tolkes opp mot forordning 391/2009](#). Næringsminister Mæland sa i Europautvalget i oktober 2017 at det har vært behov for å diskutere Kommisjonens tolkning av rettsaktens virkeområder knyttet til flaggstatenes suverenitet etter havrettstraktaten: «*Vi vil sikre at innlemmelsen ikke strider mot Norges folkerettslige forpliktelser. Det pågår nå uformelle samtaler mellom kommisjonen og EØS/EFTA-statene om det nærmere innholdet i EØS-komiteebeslutningen som skal innlemme denne rettsakten i EØS-avtalen. Jeg vil selvsagt informere Stortinget på nytt når resultatene av disse samtalen foreligger*».

I regjeringens EØS-notat om gjennomføringsrettsakten fra 2014, oppdatert juni 2016, står det at regjeringen ønsker å ta rettsakten inn i EØS-avtalen gjennom at [Norge avgir en ensidig erklæring, som vedlegges EØS-komiteens vedtak](#). EØS EFTA-landenes utkast til EØS-komiteebeslutning ble oversendt til Kommisjonen 12. oktober 2022. Gjennomføringsforordningen (1355/2014) står på listen over rettsakter (gruppe 2) som vil bli behandlet i EØS-komiteen 8. desember. Det gjør også gjennomføringsforordning [788/2014](#) som omhandler regler for Europakommisjonens adgang til å ilegge økonomiske sanksjoner til godkjente klasseselskap, og gjennomføringsdirektiv [2014/111](#) som omhandler forholdet mellom direktiv 2009/15 og IMOs vedtatte regler om klasseselskap.

Arbeidet med European Labour Authority og minstelønnsdirektivet
Utenriksministeren vil orientere både om status i arbeidet med forordningen om EU's arbeidsmarkedsmyndighet, European Labour Authority, og oppfølgingen av EU's minstelønnsdirektiv.

ELA-forordningen vil bli innlemmet i EØS-avtalen på EØS-komiteens møte i Brussel 8. desember før den gjennomføres i norsk rett. Den står derfor også på den kommenterte listen av rettsakter som ble oversendt Europautvalget 29. november – [se egen sak om rettsaktene](#).

Når det gjelder EUs minstelønnsdirektiv, har Norge og de øvrige EØS/EFTA-statene vurdert at direktivet ikke er EØS-relevant. Europakommisjonen har kommet til motsatt syn og har bedt om en nærmere redegjørelse for vurderingen til EØS/EFTA-statene. For å innlemme et direktiv i EØS-avtalen må det være enighet mellom partene om relevans.

Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon skriver kort om begge sakene her:

ELA (European Labour Authority)

[Forordningen](#) som oppretter et europeisk arbeidsmarkedsbyrå (ELA) ble vedtatt 20. juni 2019 og trådte i kraft i EU 31. juli 2019.

Dette var en oppfølging av [den sosiale pilaren](#) i EU som ble vedtatt i november 2017 og omhandler prinsipper for et velfungerende arbeidsmarked. Formålet med ELA er å bidra til rettferdig arbeidsmobilitet i det indre marked og bidra til en mer effektiv kamp mot arbeidslivskriminalitet. Byrået skal bidra med informasjon, veiledning og hjelp til løsning av konflikter over landegrensene.

Det legges fra regjeringens side opp til at rettsakten innlemmes i EØS-avtalen på EØS-komiteens møte 8. desember i år. I regjeringens [EØS-notat](#) av 24. november 2023 fremgår at innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen ikke innebærer myndighetsoverføring til ELA. Gjennomføring i norsk rett vil kreve lov- og budsjettvedtak om kontingent og administrasjon, og Stortinget vil derfor få forelagt saken til behandling.

Nærmere om ELA

[ELA](#) startet opp driften i oktober 2019 fra Brussel, og ble fra 2020 etablert med hovedkontor i Bratislava, Slovakia.

Byrået skal blant annet:

- Legge til rette for bedre informasjonstilgang til borgere, arbeidsgivere og arbeidslivsorganisasjoner om deres rettigheter og plikter
- Legge til rette for samarbeid og utveksling av informasjon mellom medlemsland om praktisering av relevant EU-lovgivning
- Bidra til samordnet tilsyn mellom medlemsland
- Utføre analyser og risikovurderinger på arbeidsmobilitetsområdet
- Støtte samarbeid mellom medlemsland i arbeidet med å bekjempe svart arbeid
- Megle ved uenighet mellom medlemslandene om anvendelsen av relevant EU-regelverk

ELA kan ikke gripe inn i medlemslandenes kompetanse og partenes autonomi. I bestemmelsene om felles tilsyn mellom medlemsland legges det vekt på at ELAs rolle er frivillig og ikke-bindende. Medlemsstatene vil f.eks. ikke være forpliktet til å gi andre lands inspektører samme myndighet som deres egne inspektører. Eventuelle inspeksjoner i regi av ELA skal skje i samsvar med nasjonal lovgivning og praksis. I meklingsordningen legges det opp til en frivillig prosedyre med ikke-bindende beslutninger i alle faser.

I 2022 lanserte ELA [et rammeverk for tiltak innen veitransport](#). Målet er bedre beskyttelse av arbeidstakerne i bransjen, mer rettferdige konkurransevilkår og veisikkerhet. Det ble også satt i gang en informasjonskampanje rettet mot sjåførere. ELA har også hatt et samarbeid med International Labour Organization (ILO) om hvordan å redusere risikoen for menneskehandel, utnyttelse av arbeidskraft og svart arbeid. I forbindelse med krigen i Ukraina, har ELA nedsatt en gruppe som skal arbeide for å hindre utnyttelse av ukrainske flyktninger. I 2023 har ELA

planlagt en satsing på anleggsbransjen. Den vil blant annet vektlegge underleverandørkjeder, inn- og utleie av arbeidskraft, og bidra til at arbeidstakerne får tilgang til informasjon om sine arbeidsforhold.

Norsk deltakelse

EØS/EFTA-landet Norge deltar nå i ELAs styre som observatør. Liechtenstein og Island benytter også denne muligheten. Under styret er det opprettet tre arbeidsgrupper om hhv. informasjon, tilsyn og meklingsprosedyrer. Her deltar hhv. Arbeids- og velferdsdirektoratet, Arbeidstilsynet og AID. Arbeidstilsynet deltar i Den europeiske plattformen mot svart arbeid, som nå er lagt inn under ELA. Det er etablert en nasjonal koordineringsgruppe bestående av berørte etater og AID, som løpende følger med på arbeidet i ELA og prosessen med innlemmelse og gjennomføring i norsk rett.

Planlagt evaluering

Det fremgår av [forordningen](#) at Kommisjonen innen 1. august 2024 og deretter hvert femte år, skal evaluere ELAs mandat og virksomhet, bla. hvordan meklingsprosedyren fungerer. Kommisjonen skal rapportere til Europaparlamentet, Rådet og styret om resultatene av evalueringen. I den forbindelse har Kommisjonen invitert til [en offentlig høring om ELA, med høringsfrist 5. januar 2024](#).

I forbindelse med opprettelsen av ELA ønsket en del medlemmer i Europaparlamentet at ELA skulle få mer omfattende mandat og myndighet, mens mange medlemsland ikke ønsket dette. I forbindelse med evalueringen kan det igjen bli diskusjon om hvor omfattende myndighet ELA skal ha f.eks. til å gjennomføre inspeksjoner på eget initiativ. Da Europaparlamentets arbeids- og sosialkomité (EMPL) drøftet 2022-budsjettet til ELA, [fremmet en del medlemmer fra sentrum venstre-gruppen \(S&D\) et forslag som ber Kommisjonen om dette](#).

Minstelønnsdirektivet

[Minstelønndirektivet](#) ble vedtatt i EU 19. oktober 2022. Direktivet er ikke merket som EØS-relevant. Etter at direktivet var vedtatt i EU i fjor, publiserte Arbeids- og inkluderingsdepartementet en [nyhetssak på sine hjemmesider](#) der daværende arbeids- og inkluderingsminister Marte Mjøs Persen sa seg tilfreds med at direktivet ikke var merket som EØS-relevant, og at dette var i tråd med norsk syn.

I daværende utenriksminister Anniken Huitfeldts [redegjørelse for europapolitikken til Stortinget den 2. mai](#) i år, fremkom det at EØS-/EFTA-statene har en felles posisjon om at direktivet ikke er EØS-relevant. Huitfeldt uttalte deretter: «*Det synes imidlertid som om EU-kommisjonen, i etterkant av vedtaket, vurderer direktivet som relevant. Eventuelle henvendelser fra Kommisjonen vil bli fulgt opp på vanlig måte i EFTA-samarbeidet. Regjeringa står fast ved Norges juridiske vurdering.*» Det skal nevnes at angivelsen av EØS-relevans fra EU-institusjonenes side har endret seg gjennom lovgivningsprosessen. Mens [det opprinnelige forslaget fra Kommisjonen](#) ikke var merket som EØS-relevant, har tillegget «Text with EEA relevance» kommet med i [Europaparlamentets vedtak 14. september 2022 om endringer i Kommisjonens forslag](#).

Det synes nå å være bekreftet at Kommisjonen mener at direktivet er EØS-relevant. Den nærmere begrunnelsen er ikke kjent. Når det gjelder den norske og EØS-/EFTA-landenes posisjon, er begrunnelsen om EØS-relevans i [EØS-notatet](#) (oppdatert 4. oktober 2021) knapp, og ikke oppdatert etter at endelig rettsakt forelå i EU:

«Regjeringen deler synspunktene til arbeidslivets parter om at det ikke er ønskelig med et direktiv som kan gripe inn i lønnsdannelsen, herunder svekke partenes rolle i lønnsdannelsen eller svekke insentiver til å organisere seg.

En foreløpig vurdering tilsier at direktivforslaget ikke faller innenfor EØS-avtalens saklige og geografiske virkeområde slik det er definert i EØS-avtalens hoveddel med tilhørende vedlegg og protokoller. Den foreløpige vurderingen innebærer at Norge ikke vil være forpliktet til å innlemme rettsakten. Den rettslige vurderingen av EØS-relevans vil ferdigstilles når den endelige rettsakten foreligger.»

Direktivet er vedtatt med hjemmel i [artikkel 153](#) (2)(b) lest i sammenheng med artikkel 153(1) (b) TEUV, som gjelder bedring av arbeidsvilkår. EØS-avtalen har et eget kapittel om sosialpolitikk, og mange rettsakter som gjelder bedring av arbeidsvilkår er inntatt i EØS-avtalen. Direktivet viser imidlertid også til EUs «[Sosiale søyle](#)» og [EUs Charter om grunnleggende rettigheter](#), som ikke anses direkte EØS-relevant. EØS-/EFTA-landene har også vært særlig opptatt av å hegne om sin arbeidsmarkedsmodell: I en erklæring fra EØS-/EFTA-statene i EØS-avtalens sluttakt, erklærer de at de støtter prinsippene i EUs Sosiale Charter fra 1989, men tilføyer at «*in the implementation of such rights, due regard must be given to the diversity of national practices, especially as regards the role of the social partners and collective agreements*» (se [EEA Final Act](#), side 37).

Generelt har motstanden mot direktivet vært stor i de nordiske landene, også i de landene som er EU-medlemmer, da det er en frykt for at det kan gripe inn i den nordiske modellen der lønnsdannelse skjer gjennom kollektive forhandlinger mellom partene i arbeidslivet. Som [omtalt i EU/EØS-nytt 20. januar](#) i år, har Danmark anlagt annulasjonssøksmål for EU-domstolen om minstelønnsdirektivet. Danmark hevder blant annet at direktivet «[griber direkte ind i fastsettelsen af lønniveauet i medlemsstaterne og vedrører organisationsret, hvilket i medfør artikel 153, stk. 5, TEUF er undtaget fra EU-lovgivers kompetence](#)». Dom i saken er ikke ventet før [tidlig i 2025](#).

Direktivet pålegger ikke medlemsstatene å innføre minstelønn, eller å allmenngjøre tariffavtaler. For medlemstater som har minstelønn, fastsetter direktivet krav til prosedyrer for å sikre at minstelønnen er tilstrekkelig. Direktivet inneholder også bestemmelser om å fremme kollektive forhandlinger og overenskomster: Dersom dekningsgraden for kollektive forhandlinger er under 80%, pålegges medlemsstatene å utarbeide en handlingsplan for å fremme kollektive forhandlinger. Direktivet inneholder også en bestemmelse som pålegger medlemsstatene å sikre at leverandører og underleverandører i offentlige anbud overholder «*relevante forpliktelse vedrørende lønninger, retten til at organisere sig og retten til at føre kollektive overenskomstforhandlinger om lønfastsettelse, som er fastsat i EU-retten, national ret, kollektive overenskomster eller ved bestemmelser i den relevante internationale social- og arbeidsmarkedsret*». Det danske nettstedet Alltinget.dk [skrev nylig om gjennomføringen av direktivet i Danmark](#), der blant annet følgende uttalelse fra EU-sjef Johan Moesgaard Andersen i Dansk Metal er gjengitt: «*Selve implementeringen af direktivet vil ikke true vores model,[...] Men det er heller ikke vores bekymring. Den handler om, at vi nu får en lovramme ned over vores overenskomstforhandlinger med meget vide fortolkningsmuligheder for en EU-domstol, hvis nogen skulle finde på at rejse en sag om lave lønninger*».

Status for klimadelen av Klar for 55-pakken

Klar for 55-pakken og EUs grønne omstilling var også tema for møtet i Europautvalget 24. oktober. Se omtale i [infopakken](#) fra faggruppen og [referat](#) fra møtet.

Revisjon av kvotedirektivet

Stortinget behandler tirsdag 5. desember [Prop LS 3 \(2023-2024\)](#) om regjeringens forslag til endringer i klimavoteloven og samtykke til innlemmelse av rettsaktene *Europaparlaments- og Rådsforordning (EU) 2023/957 10. mai 2023* og *Europaparlaments- og Rådsdirektiv (EU) 2023/959 10. mai 2023* i EØS-avtalen. Begge er forventet innlemmet i EØS-avtalen 8. desember ([Se egen omtale under «rettsakter» for EØS-komiteens møte](#)).

Forordning om karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM)

EU har vedtatt å innføre en mekanisme for å hindre karbonlekkasje. Regjeringen fastslår i sitt posisjonsnotat fra 28. november 2023, at [EØS/EFTA-statene ikke er forpliktet](#) til å innlemme forordningen i EØS-avtalen. Dersom EU og EØS/EFTA-landene er enige i denne konklusjonen, vil «... regjeringen starte sonderinger med EU om muligheten for å innføre CBAM som et frivillig samarbeid. Resultatet av disse sonderingene vil være et viktig grunnlag for regjeringens beslutning om hvorvidt CBAM bør innføres i Norge. Eventuelle tilpasninger må i så fall vurderes nærmere.»

Revisjon av LULUCF-forordningen

Dersom Norge skal videreføre klimasamarbeidet med EU, må Norge gjennomføre revisjonen av LULUCF-forordningen i norsk rett, fastslo regjeringen i [EØS-notatet fra desember 2021](#). Revisjonen skjerper målene til netto karbonopptak i arealsektoren. Regjeringen understrekte samtidig at dette samarbeidet er frivillig, og at Norge må «...vurdere om, og eventuelt på hvilke vilkår, regelverket skal gjelde for Norge.» Regjeringen ber i [Prop. 1 S Tillegg 1](#) Stortinget om fullmakt til å kjøpe skogkreditter og utslippsenheter (kvoter) for 3 milliarder kroner i EU-land for å oppfylle norske forpliktelser under LULUCF.

Forsterket innsatsfordeling 2021-2030

EU har vedtatt revisjon av innsatsfordelingsforordningen med forsterket klimamål. Dersom Norge skal videreføre klimasamarbeidet med EU, må [rettsakten innlemmes i EØS-avtalen](#), ifølge regjeringen.

Revisjon av CO₂-utslippskrav i person- og varebiler

EU har vedtatt [nye krav til CO₂-utslipp fra nye person- og varebiler](#) som del av tiltakene i Klar for 55-pakken. Norge har tidligere meldt inn til EU at utslippskravene bør være så strenge som mulig. Regjeringen mener derfor at revisjonen av forordningen om CO₂-utslippskrav er relevant og akseptabel. Regjeringen mener de skjerpede kravene vil innfris med videreføring av dagens politikk i Norge.

Forordning om infrastruktur for alternative drivstoff (AFI)

Forordningen erstatter gjeldende AFI-direktiv, som er gjennomført i norsk rett. Forordningen setter krav til infrastruktur for fornybar og lavkarbon drivstoff i transportsektoren. Forordningen setter bindende mål for tilgang på ladestasjoner og fyllestasjoner for alternativt brensel. Formålet er at det skal være like enkelt å bruke kjøretøy, skip og fly som bruker alternative som konvensjonelt drivstoff i hele EU. Regjeringen mener [forordningen er EØS-relevant og akseptabel](#).

Forordning om bærekraftige drivstoff i maritim transport – FuelEU Maritime

EU vedtok [ny forordning om bruk av fornybar og lavkarbondrivstoff i maritim transport](#) og endring av havnestatskontrolldirektivet (2009/16/EF) i september 2023. Formålet er å øke bruken av fornybar og lavkarbondrivstoff i skipsfart i tråd med målene for Klar for 55-pakken. Regjeringen skriver i foreløpig posisjonsnotat at [Norge støtter formålet](#) om økt bruk av alternativt, bærekraftig drivstoff i maritim sektor. Havnestatskontrolldirektivet er gjennomført i norsk rett, og endringer i regelverk som er innlemmet i EØS-avtalen, blir i utgangspunktet vurdert EØS-relevante.

Forordning om bærekraftig drivstoff i luftfart - RefuelEU Aviation

EU har vedtatt en ny forordning for å [øke bruken av bærekraftig drivstoff i luftfarten](#). Den nye forordningen setter krav til tilgang på bærekraftig drivstoff ved flyplassene i EU i tråd med målene i Klar for 55-pakken. Norge innførte et nasjonalt omsetningskrav for avansert biodrivstoff i luftfarten i Norge i 2020. Regjeringen viser til at EUs vektlegging «... av at regelverket skal gi harmoniserte rammevilkår på tvers av landene, er det usikkert om det er mulig å beholde et nasjonalt omsetningskrav for drivstoff som blir omsatt på lufthavner som omfattes av

reguleringen.» Regjeringen vil [vurdere å harmonisere](#) det nasjonale omsetningskravet med den nye forordningen. Det vil trolig medføre endring i norsk lov, ifølge regjeringens foreløpige posisjonsnotat fra 13. juni 2023.

Revisjon av energieffektiviseringsdirektivet

EU har vedtatt at sluttforbruket av energi skal [reduseres med 11,7 prosent i 2030](#).

Medlemslandene skal fastsette indikative nasjonale bidrag for å nå målet i de nasjonale energi- og klimaplanene (NECPs). De nasjonale målene skal beregnes etter en formel som skal bidra til at målet for 2030 oppnås. Kommisjonen skal vurdere om de nasjonale bidragene samlet sett vil være tilstrekkelig for å nå målet, og om de er utregnet i tråd med formelen. [Regjeringen vil vurdere](#) om energieffektiviseringsdirektivet skal innlemmes i EØS-avtalen, ifølge Prop. 1 S (2023-2024) Olje- og energidepartementet (side 69).

Sertifisering av karbonopptak

[Europaparlamentet](#) har vedtatt sin posisjon om ny forordning om EUs sertifisering av varig fjerning av karbon fra atmosfæren. [Rådet](#) har også vedtatt sin posisjon. De går nå inn i trilogforhandlinger om et endelig vedtak. Formålet med forordningen er ifølge Rådet å “... encourage the development of carbon removal technologies and sustainable carbon farming solutions. It also aims to create new income opportunities for industries deploying carbon removal technologies or developing long-lasting carbon storage products, and for land managers engaging in innovative carbon farming practices. To that end, it sets out clear and reliable rules at EU level to quantify, monitor and verify carbon removals.”

Økt forsyningssikkerhet og avkarbonisering i gassmarkedet

Europaparlamentet og Rådet har blitt enige om et nytt direktiv for gass og hydrogenmarked for å [etablere felles regler for bruk av fornybare energi og lavkarbondgasser](#), inkludert hydrogen, for å bidra til å avkarbonisere EUs energimarked. Det nye direktivet er en del av gassmarkedsreformen og skal bl.a. sikre [bedre koordinering av planer for utbyggingen av overføringsnett](#) for hydrogen, elektrisitet og naturgass: «Network development plans will be built on sector integration, the ‘energy efficiency first’ principle and prioritising the use of hydrogen in hard-to-decarbonise sectors.» Direktivet skal fasilitere skiftet fra naturgass til fornybar og lavkarbon gass og bidra til målet om netto null-utslipp i 2050.

Gassmarkedsreformen skal bidra til å skape et marked for hydrogen, integrere fornybar- og lavkarbondgasser i gassrørnettet, beskytte forbrukerne og øke forsyningssikkerheten for gass og elektrisitet. I dag utgjør naturgass 95 prosent av gassmarkedet i EU, mens målet er at [fornybar- og lavkarbondgass skal ha en markedsandel på 66 prosent](#) i 2050, ifølge Rådet. Utslippene av drivhusgasser fra lavkarbondgasser må over hele livsløpet være minst 70 prosent mindre enn fra fossil naturgass, ifølge Rådet. Europaparlamentet og Rådet forhandler også om gassmarkedsforordningen, med ny forhandlingsrunde 8. desember, og en ny forordning om skiftet vekk fra naturgass. Kommisjonen la frem forslag til gassmarkedsreform i desember 2021 som del av Klar for 55-pakken.

Forordning om netto null-industri

[Europaparlamentet](#) har vedtatt sin posisjon til ny lov om nullutslippsindustrier («Net—Zero Industry Act» eller NZIA) om å øke Europas produksjon av teknologier som er nødvendige for avkarboniseringen: “The “Net-Zero industry act” sets a target for Europe to produce 40% of its annual deployment needs in net-zero technologies by 2030, based on National Energy and Climate Plans (NECPs) and to capture 25% of the global market value for these technologies. It also intends to deal with the challenges in scaling up manufacturing capacities in these technologies. In their amendments, MEPs broadened the scope of the draft legislation to encompass the entire supply chain, including components, materials, and machinery for producing net-zero technologies. They propose a wider, more comprehensive list of

technologies to be covered, to be updated periodically. Notably, MEPs included nuclear fission and fusion technologies, sustainable aviation fuels (SAFs), and specific industrial technologies”.

[Rådet](#) forventes å vedta sin posisjon på møte 7. desember 2023. Rådet og Europaparlamentet vil så gå inn i forhandlinger sammen om et endelig vedtak.

Europaparlamentet og Rådet konkluderte sine forhandlinger om en ny lov for kritiske råmaterialer («*Critical Raw Materials Act, CRMA*» eller [CRM-forordningen](#)) den 13. november 2023. Den politiske enigheten må nå endelig vedtas i både Rådet og Europaparlamentet før det kan tre i kraft.

Regjeringen har [uttrykt sin støtte til EUs ambisjon](#) om å forsterke den grønne og digitale industrielle omstillingen i Europa, og viser til [Regjeringens grønne industriløft](#). Regjeringen la frem nytt [EØS-notat om CRMA](#) 30. november 2023, men har foreløpig ikke lagt fram tilsvarende notat om NZIA.

Andre relevante saker:

Regjeringen har ikke meddelt at den vil orientere om EØS-rådsmøtet som fant sted i Brussel 20. november eller utenriksministeren deltakelse og innlegg der, men vi tar likevel med en tekst om dette siden det kan være relevant for Stortingets europautvalg. Mange av sakene på dagens dagsorden var også tema på møtet i Brussel. EØS-rådet oppsummeres i mer detalj i [EU/EØS-nytt 28. november](#), men her er det viktigste:

EØS-rådet i Brussel 20. november

EØS-rådet er det øverste politiske organet i EØS-samarbeidet, og møtes to ganger i året. På møtet 20. november deltok utenriksministrene fra Norge, Island og Liechtenstein. Fra EU-siden deltok Spanias EU-minister Pascual Ignacio Navarro Ríos som representant for EU-formannskapet, samt Europakommisjonens visepresident Maroš Šefčovič og representanter fra EUs utenrikstjeneste (EEAS).

[EØS-rådet diskuterte som vanlig EØS-avtalens generelle virkemåte og holdt i tillegg en orienteringsdebatt om økonomisk sikkerhet](#). Før møtet i EØS-rådet ble det avholdt en politisk dialog om Israel/Palestina og Russland/Ukraina, jf. [agenda](#) for møtet.

Når det gjelder debatten om økonomisk sikkerhet og hvordan man best kan oppnå dette, sa Liechtensteins utenriksminister, som ledet møtet på vegne av EØS EFTA-ministrene, at [«At this critical point in time, it is key that we continue working together to ensure a resilient and competitive Internal Market. Our partnership is our strength.»](#) [EØS EFTA-ministrene la til](#) at *«in these challenging times, where economic security and sustainable competitiveness remain central priorities, the EEA Agreement is an essential cornerstone for building a more resilient and dynamic Internal Market and reinforcing European value chains. (...) The EEA Agreement is a living and evolving framework that adapts to the changing realities and needs of Europe.»*

Ensidig EØS/EFTA-uttalelse

På møtet 20. november ble det for femte gang på rad ikke vedtatt felles konklusjoner, kun en [ensidig uttalelse fra EØS/EFTA-statene](#). Ved en tidligere anledning da dette skjedde sa daværende utenriksminister Huitfeldt at det skyldtes Ungarn, og at bakgrunnen trolig er konflikten om EØS-midlene, jf. omtale i [EU/EØS-nytt 16. desember 2022](#).

I EØS/EFTA-uttalelsen fra 20. november d.å. understreker EØS/EFTA-statene EØS-avtalens betydning som etablerer *«a solid basis for a privileged relationship between the EEA EFTA States and the European Union. This is reflected in the excellent cooperation on key economic*

and geopolitical challenges.» Uttalelsen fremhever et sterkt engasjement for et Europa bygget på fred, demokrati og rettssikkerhet og gjentar at EØS/EFTA-statene står *«united with the EU in their solidarity with Ukraine and are aligned on sanctions against Russia.»* EØS EFTA-ministrene understreket i sin uttalelse at EØS-avtalen er en hjørnestein for å bygge et dynamisk indre marked, og at EØS/EFTA-statene vil fortsette å samarbeide nært med EU for å fremme grønn og digital omstilling. Ministrene understrekte at ved diskusjon om US Inflation Reduction Act (IRA) eller handelspolitikk mer generelt, er det viktig at alle parter tar i betraktning at EØS/EFTA-statene er en integrert del av det indre marked. EØS/EFTA-uttalelsen viser videre til neste års 30-årsjubileum for EØS-avtalen, hvor man ser frem til å feire hva som er oppnådd med våre EU-partnere.

EØS-avtalens betydning og 30-årsjubileum

I [et intervju omtaler Europakommisjonens visepresident Maroš Šefčovič](#) forholdet (til EØS/EFTA-statene) som *«extremely important»*. Det indre marked er en enorm prestasjon, og *«I (...) think we should properly celebrate the 30th Anniversary and plan for another, even more, successful 30 years.»* Også [Islands utenriksminister Bjarni Benediktsson](#) la vekt på at man bør fremheve EØS-avtalens fordeler. Man bør ikke ta EØS-avtalen for gitt, men heller bør fokusere på en effektiv etterlevelse av avtalen. [Utenriksminister Espen Barth Eide](#) uttalte at vi trenger en politisk, strategisk dialog med EU om EØS-samarbeidet. Verden har forandret seg enormt geopolitisk siden avtalen ble inngått, og om noe er EØS-avtalen enda mer viktig nå. *«We are not any longer in an open free trading world,(...) and we need to defend what we have got. One of the best things we have got is the EEA Agreement.»*

Framdriftsrapport om status for EØS-samarbeidet – og etterslep

I forkant av de halvårlige møtene i EØS-rådet publiseres det en framdriftsrapport om status for EØS-samarbeidet: [Progress report of the EEA Joint Committee](#). Rapporten viser til EØS-komitebeslutninger som er tatt siden sist møte, og refererer til EØS/EFTA-statenes deltakelse i EUs programmer (13) og byråer (25). Siden EØS-rådsmøtet 24. mai 2023 har EØS-komiteen vedtatt 153 EØS-komitebeslutninger om innlemmelse av 269 rettsakter i EØS-avtalen. Fra 1. januar til 27. oktober 2023 har EØS-komiteen vedtatt 294 EØS-komitebeslutninger om innlemmelse av 542 rettsakter. Sammenliknet med tilsvarende periode for 2022 var dette antallet 287 EØS-komitebeslutninger med vedtak om innlemmelse av 516 rettsakter. Foreløpig i 2023 har man altså sett en viss økning i antallet rettsakter som er innlemmet i EØS-avtalen sammenliknet med fjoråret.

Per 4. oktober 2023 var det 573 rettsakter på lista over rettsakter som er vedtatt og trådt i kraft i EU, men som ennå ikke er tatt inn i EØS-avtalen, det mye omtalte etterslepet. Det hadde gått noe ned fra 612 rettsakter 5. april 2023. Liechtensteins utenriksminister uttalte etter møtet at *«the swift incorporation of legal acts remains a top priority»* for EØS EFTA-ministrene. For en oversikt over viktige utestående saker som EØS-rådet ønsker en løsning på, se [EU/EØS-nytt 28. november](#). Tre av disse rettsaktene er nå på lista over rettsakter som forventes innlemmet på møte i EØS-komiteen 8. desember. Dette gjelder nett- og videresendingsdirektivet, digitalmarkedsdirektivet og forordning (EF) nr. 391/2009 om felles regler og standarder for klasseselskap og inspeksjon av skip.

Også referatet fra [vårens EØS-rådsmøte i mai](#), som ble offentliggjort i tilknytning til rådsmøtet 20. november 2023, viser hvordan EU-siden nå vektlegger etterslepet i økende grad. Europakommisjonens visepresident Maroš Šefčovič, som deltok på begge møter, var i mai meget tydelig på alvor i det store etterslepet og tok spesielt opp behovet for å prioritere fremdrift på blant annet energi og klima. Han var opptatt av at forsinkelser ikke kan tillates og at det trengs en konkret og realistisk plan for hvordan EØS EFTA-landene planlegger å redusere etterslepet: *«There is an extensive backlog of old pending files: 51 pending acts date from before 2019, and an additional 52 from 2019 and 2020. (...) The oldest and most extreme example showcasing the problem is the Regulation on genetically modified food and feed from 2003, with a package*

of related acts, which has still not been incorporated into the EEA Agreement. But there are several other examples where the backlog is substantial, notably in the areas of financial services, food chain, statistics, transport and energy. (...) In the area of energy, we have seen very little progress. (...) I would ask you to prioritise this area (...). New legislative packages are relevant for incorporation, while the previous ones are still pending. (...) Finally, the Fit for 55 package also requires all our attention and we cannot afford delays in incorporation. This is true across sectors, whether it be aviation, maritime or the environment. What we need now is a plan with concrete and realistic timelines of how the EEA EFTA States aim to tackle the backlog and fulfil their legal obligation to ensure a level playing field and homogeneity across the EEA.»

Šešćovič sa avslutningsvis i mai at “Since the EEA Agreement constitutes the bedrock of our relationship, it needs to be implemented in a way that is fully consistent with its objectives, principles and the balance of rights and obligations it establishes. This is the condition for finding solutions, including possible adaptations. It will also determine our ability to consider and find concrete and realistic solutions in areas that fall outside its framework, bearing in mind the limitations that come with being outside the Union. With this in mind, I hope we can maintain the excellent cooperation established over the last 29 years.”

Rettsakter:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 8. desember 2023. Liste med omtale av EU-rettsakter som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på det møtet ble oversendt Europautvalget 29. november. Listen består av 81 rettsakter, hvorav fem tilhører gruppe 1 (rettsakter som krever lov- eller budsjettendring eller griper vesentlig inn i norsk handlefrihet) og som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103.

To av rettsaktene som var plassert i gruppe 2 (rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning) krever imidlertid også lovendring og derfor Stortingets samtykke, og er som gruppe 1-rettsakter å regne. Dette gjelder *Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2023/959 av 10. mai 2023* og *Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2023/957 av 10. mai 2023* om endringer i EUs kvotehandelssystem (ETS). [Som utenriksministeren informerte om på forrige europautvalgsmøte i oktober](#), ligger disse sakene til behandling i Stortinget, jf. [Prop. 3 LS \(2023-2024\)](#). [Energi- og miljøkomiteen har avgitt sin innstilling, og foreløpig dato for behandling i Stortinget er 5. desember 2023](#). Gitt at behandlingen av innstillingen går som planlagt og Stortinget gir sitt samtykke, vil man kunne innlemme rettsaktene uten forbehold om et slikt samtykke på EØS-komiteen 8. desember. Utenriksminister Espen Barth Eide omtalte også ETS i [Europautvalget 24. oktober](#) og i [redegjørelsen for Stortinget 14. november](#). Her sa han at «*Fra nyttår inkluderes utslipp fra skipsfart i EUs klimakvotesystem, ETS. Vi står i en dugnad for å sørge for at det forsterkede klimakvoteregulverket vil gjelde i Norge, og i hele EØS-området, fra dag én, altså 1. januar 2024. Det vil gi like konkurransevilkår, spare oss for kostbare overgangsordninger og åpne for ny industriutvikling.*»

To av de fem rettsaktene som krever artikkel 103-forbehold skal utenriksministeren orientere om særskilt i Europautvalget, så her henviser vi til omtale ovenfor. Dette gjelder *Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1149 av 20. juni 2019* vedrørende etablering av en europeisk arbeidsmarkedsmyndighet og *Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 391/2009 av 23. april 2009* om felles regler og standarder for organisasjoner som skal inspisere og besikte skip.

I det følgende omtales øvrige artikkel 103-saker og enkelte rettsakter under gruppe 2.

Rettsakter som krever lov- eller budsjettendring samt rettsakter som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet

Kultur- og likestillingsdepartementet

32019Lo789 Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/789 av 17. april 2019 om fastsettelse av regler for utøvelsen av opphavsrett og nærstående rettigheter som får anvendelse på visse nettbaserte overføringer fra kringkastingsforetak og videresending av radio- og fjernsynsprogrammer, og om endring av rådsdirektiv 93/83/EØF

«Nett- og videresendingsdirektivet» er del av opphavsrettspakken fra 2016. Direktivet omhandler opphavsrettslige spørsmål i forbindelse med visse nettoverføringer samt videresending og annen distribusjon av radio- og fjernsynsprogrammer. Formålet med direktivet er å øke tilgangen til kringkastingsprogrammer fra andre medlemsstater ved å lette klarering av opphavsrettslig beskyttet innhold i slike programmer. Norsk rett har i dag ikke regler som tilsvare net- og videresendingsdirektivets regulering om at opprinnelseslandsprinsippet i en viss utstrekning skal anvendes på kringkastingsforetaks tilknyttede nettbaserte tjenester. Gjennomføring av direktivet i norsk rett vil kreve endringer i åndsverkloven, og det tas derfor forbehold om Stortingets samtykke etter artikkel 103. Departementet planlegger en samlet gjennomføring av nett- og videresendingsdirektivet og digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790). Kultur- og likestillingsdepartementet sendte [22. november 2023 et høringsnotat med forslag til gjennomføring i åndsverkloven mv. på alminnelig høring, med frist 15. mars 2024](#). På bakgrunn av høringen vil det deretter bli fremmet en Prop. LS til Stortinget.

32019Lo790 Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/790 av 17. april 2019 om opphavsrett og nærstående rettigheter i det digitale indre marked, og om endring av direktiv 96/9/EF og 2001/29/EF

Digitalmarkedsdirektivet ((EU) 2019/790) ble vedtatt 17. april 2019 og har som formål å gjennomføre en ytterligere harmonisering av lovgivningen om opphavsrett og nærstående rettigheter i det indre marked, særlig når det gjelder digital og grensekryssende bruk av beskyttet innhold. Direktivet inneholder bestemmelser på flere forskjellige områder innenfor opphavsretten. Departementet planlegger en samlet gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet og nett- og videresendingsdirektivet ((EU) 2019/789), jf. omtale ovenfor. Gjennomføring av direktivet i norsk rett vil kreve endringer i åndsverkloven mv. og forskrift til åndsverkloven og det tas derfor forbehold om Stortingets samtykke etter artikkel 103. Gjennomføring av bestemmelsene i digitalmarkedsdirektivet om opplysningsplikt, avtalejustering og tilbakekallsrett vil ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige. NRK er imidlertid finansiert av det offentlige og vil omfattes av de nye reglene. Det antas at NRK vil kunne få noe økte utgifter særlig knyttet til den nye opplysningsplikten. Gjennomføring av direktivet vil medføre enkelte økonomiske og administrative konsekvenser for private aktører.

Nærings- og fiskeridepartementet

32019R1020 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsansvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011

Bakgrunnen for forordningen er den store omsetningen av varer i det indre marked som ikke er i samsvar med kravene i relevant regelverk. Situasjonen forverres av økningen av netthandel. Omtale fra departementets EØS-notat: «Rettsakten anses EØS-relevant og akseptabel med tilpasninger. Tilpasningene vil gjelde forordningens henvisninger til regelverk som ikke er tatt inn i EØS-avtalen, hvilke oppgaver EFTAs overvåkingsorgan (ESA) skal ivareta

og at EØS EFTA-landene sikres tilgang til nettverk mv. på lik linje med EU-landene. Gjennomføringen av rettsakten krever lovvedtak og Stortingets samtykke er påkrevd. Forordningen medfører revisjon av deler av gjeldende forordning (EF) 765/2008 om markedstilsyn og akkreditering.» Det fremgår at forordning (EU) 2019/1020 bør gjennomføres ved endringer i EØS-vareloven, hvor forordning (EF) 765/2008 nå er gjennomført. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at det også er to gjennomføringsforordninger ([32021R1121](#) og [32023R0917](#)) under forordning (EU) 2019/1020, som også vil omfattes av EØS-komiteens vedtak. Disse er forutsatt gjennomført ved forskrift hjemlet i EØS-vareloven som oppdatert ved innlemmelse av forordning (EU) 2019/1020, og plassert i gruppe 2 av rettsakter.

Merknad fra Utenriksdepartementet i kommentert liste: «Ved kgl.res. av 28. mai 2021 ble det besluttet at Norge deltar, med forbehold om Stortinget samtykke, i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktansvar. Det er gjort enkelte endringer i utkastet til komitébeslutning som er til behandling 8. desember i forhold til utkastet som var vedlagt kgl.res. Endringene nødvendigvis ikke lov- eller forskriftsendringer ut over det som ble lagt til grunn i kgl.res. av 28. mai 2021, og medfører i seg selv heller ikke økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Beslutning om tilslutning til EØS-komitébeslutningen med endret tilpasningstekst skjer derfor ved departementsvedtak i Utenriksdepartementet.»

Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet og rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Helse- og omsorgsdepartementet

[32022R1396](#) Kommisjonsforordning (EU) 2022/1396 av 11. august 2022

Den nye forordningen gjelder regulering av etylenoksid i tilsetningsstoffer. I EØS-notatet fremgår det under administrative og økonomiske konsekvenser at rettsakten vil «kunne få vesentlige økonomiske konsekvenser for næringen dersom de ikke gjennomfører farevurdering, overvåkning, analyser og kontroll basert på risiko for overskridelse av grenseverdier tilsetningsstoffer i næringsmidler. Dersom de skal gjennomføre kontroll av det nye regelverket og ev. følge opp brudd, vil rettsakten kunne få økonomiske og administrative konsekvenser for Mattilsynet.»

Klima- og miljødepartementet

[32023L0958](#) Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2023/958 av 10. mai 2023 (Justeringer i EUs kvotesystem for luftfart)

Rettsakten gjelder blant annet fordeling av klimakvoter i perioden 2024-2030. I EØS-notatet står det «Rettsakten gjelder blant annet en etablering av en forpliktelse for medlemsstatene som knytter seg til den internasjonale organisasjonen ICAO, nærmere bestemt forpliktelser til å etterleve det markedsbaserte virkemiddelet ICAO CORSIA. EUs tredjelandspolitikk faller som utgangspunkt utenfor EØS-avtalens virkeområde. (...) I forbindelse med innlemmelse av delegert kommisjonsforordning 2019/1603 ble det konkludert med at rettsakten skulle innlemmes, men med en felleserklæring som sa at innlemmelse ikke skulle ha betydning for EØS-avtalens virkeområde når det gjelder tredjelandbestemmelser. KLD foreslår derfor at også den foreliggende rettsakten innlemmes med en tilsvarende felleserklæring som i delegert kommisjonsforordning 2019/1603. Ved å innlemme rettsakten aksepterer vi at EU skal kunne regulere hva skjæringsfeltet skal være mellom EU ETS og CORSIA og dessuten hvilke utslippsenheter norske luftfartøyoperatører kan benytte til å oppfylle CORSIA. Gjennom utfyllende regelverk vil det være EU, ikke Norge, som avgjør hvilke flyvninger inn og ut av Norge som skal være omfattet av CORSIA og hvilke som skal være omfattet av EU ETS. Klima-

og miljødepartementet ser dette som en naturlig konsekvens av at Norge over tid har akseptert å delta i CORSIA gjennom EUs klimavoteregulering. Felleserklæringene som sier at EØS-innlemmelse av CORSIA-bestemmelsene ikke skal påvirke EØS-avtalens virkeområde innebærer at Norge beholder en mulighet til å kunne si nei til nye eller endrede CORSIA-regler dersom EU gjennom fremtidig EU ETS-regulering skulle forordne noe om CORSIA som vi ikke kan akseptere fra norsk side.»

[32023D0136](#) Europaparlaments- og rådsbeslutning (EU) 2023/136 av 18. januar 2023 om endring av direktiv 2003/87/EF vedrørende notifikasjon om utslippsforpliktelser under et globalt markedsbasert virkemiddel hva gjelder luftfartssoperatører hjemmehørende i EU

Rettsakten må ses i sammenheng med de luftfartsrelaterte endringene i klimavoteredirektivet. Disse endringene inneholder blant annet en del bestemmelser knyttet til etterlevelsen av CORSIA. I EØS-notatet påpekes det at «Rettsakten som er tema for dette EØS-notatet har en kobling til og er avledet av forordning (EU) 2019/1603, og bør følgelig håndteres på samme måte. Dette tilsier samlet sett at rettsakten innlemmes i EØS-avtalen, men med en ny felleserklæring om at innlemmelse ikke skal ha betydning for EØS-avtalens virkeområde når det gjelder tredjelandsbestemmelser.»

[32023R2122](#) Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/2122 av 12. oktober 2023 om endring av forordning for overvåking og rapportering av kvotepfiktige utslipp (MR-forordningen).

Forordning er en del av en større pakke med regelverk som følger av europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2023/959 av 10. mai 2023 om endring av klimavoteredirektivet. Endringer i klimavoteredirektivet har blant annet ført til behov for endringer i MR-forordningen og inkluderer blant annet nye regler for overvåking og rapportering av utslipp fra forbrenning av kommunalt avfall og nye regler for overvåking og rapportering av utslipp fra luftfart. Her er et utdrag av hva som står i EØS-notatet «*Den administrative byrden hos kompetent myndighet forventer vi at vil øke betydelig i både i tidlig fase hvor systemer for innrapportering må etableres og det er et stort behov for kommunikasjon og veiledning av regulerte enheter, og ved drift og videre forvaltning av ETS2. Dette vil også føre til en økt økonomisk byrde som følge av at forvaltning av ETS2 vil trenge flere ressurser enn det som er tilgjengelig i Miljødirektoratet i dag.*» Det fremgår videre at «Rettsaktens artikkel 75t bokstav c) inneholder referanser til rettsakter som ikke er innlemmet i EØS-avtalen og som ikke regnes som EØS-relevante. KLDs vurdering er at det vil være behov for et unntak for EFTA-statene på dette punktet for å unngå å etablere nye rapporteringskrav basert på regelverk som ikke er innlemmet i EØS-avtalen.»

[32023R2599](#) Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2023/2599 av 22. november 2023 om regler for administrasjon av skipsoperatører

I det endrede klimavoteredirektivet er det angitt at det er skipsoperatør som er pliktsubjekt. I denne rettsakten foreslås en presisering av definisjonen av skipsoperatør som skal gjelde under klimavoteredirektivet og ulike krav til denne. I EØS-notatet fremgår det at «*Samtidig vil kravet til kontrakt medføre en betydelig økning i administrativ byrde for administrerende myndigheter, som må ta stilling til om kontrakt mellom skipseier og ISM-ansvarlig selskap foreligger, og i så tilfelle om den oppfyller krav til innhold. Vi antar at dette vil bli spesielt krevende å undersøke for utenlandske skipsoperatører.*»

[32013R0100](#) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 100/2013 av 15. januar 2013 om endring av forordning (EF) nr. 1406/2002 om opprettelse av et europeisk sjøsikkerhetsbyrå

Her fremgår det i EØS-notatet at «Hovedformålet med forordning 100/2013 var oppdatering av mandatet til EMSA i henhold til nye rettsakter, justeringer knyttet til arbeidet i EMSAs styre og å innføre beredskap for olje- og gassinntallasjoner offshore. (...) Gjennom forordning 100/2013 erstattes gjeldende formålsparagraf i EMSA-forordningen av ny artikkel 1(1) som utvider EMSAs mandat til bl.a. også å ivareta og yte operative tjenester ved forurensning fra olje- og gassinntallasjoner offshore. EØS-avtalen artikkel 126 angir at EØS-avtalen gjelder på norsk territorium, som omfatter landterritoriet, indre farvann og sjøterritoriet, men derimot ikke økonomisk sone, kontinentalsokkel eller det åpne hav. Bestemmelser som regulerer EMSAs aktivitet utenfor territoriet faller følgelig utenfor EØS-avtalens geografiske anvendelsesområde. (...)Beredskap mot forurensning fra olje- og gassvirksomhet må sees i sammenheng med det mer prinsipielle utgangspunktet om at EØS-avtalen ikke skal utvides til å omfatte forhold tilknyttet norsk sokkel, og tilsvarende saker hvor man fra norsk side derfor ikke ønsker EU-regelverk om olje- og gassvirksomhet inkorporert i EØS-avtalen. Forordningen anses å gi EMSA/ Kommisjonen kompetanse på olje- og gass installasjoner som vil omfatte norsk sokkel dersom forordningen inkorporeres i EØS-avtalen uten tilpasning. Tjenestene som omfattes bestemmelsene om olje- og gassinntretninger benyttes per i dag av Kystverket som del av den nasjonale beredskapen mot forurensning til sjøs. Da de norske olje- og gassinntallasjonene ligger utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde, inntas tilpasningstekst til forordningen ved innlemmelse i EØS-avtalen som presiserer at referanser til slike installasjoner i artikkel 1(1), 2(3)(d), 2(4)(g), 2(5) og 2a(2)(e) ikke gjelder for EØS/EFTA-landene. Med unntak av forordningens regler om olje- og gassinntallasjoner, vurderes rettsakten som akseptabel og relevant for inkorporering i EØS-avtalen.»

Olje- og energidepartementet

[32012R0244](#) Delegert kommisjonsforordning (EU) nr. 244/2012 av 16. januar 2012 om utfylling av europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/31/EU om bygningers energiytelse gjennom fastsettelse av en ramme for sammenligningsmetoder for beregning av kostnadsoptimale nivåer for minstekrav til bygningers og bygningselementers energiytelse

Kostnadsoptimalitetsforordningen følger av [bygningsenergidirektiv II \(2010/31/EU\)](#) artikkel 5 og er i samsvar med annex I og III i samme direktiv. Forordningen etablerer et sammenlignbart rammeverk for å beregne kostnadsoptimale nivåer for minimumskrav til bygninger og bygningselementers energiytelse. I departementets EØS-notat er det krysset av for 103-forbehold (krav om Stortingets samtykke), men rettsakten er klassifisert i gruppe 2 (ikke krav om Stortingets samtykke). I notatet står det følgende: «Gjennomføringen av den omfattende beregningen og rapporteringen av det kostnadsoptimale nivået vil ha administrative og økonomiske konsekvenser for Norge på statlig nivå. Dersom energikravene i byggeteknisk forskrift må skjerpes som følge av sammenligningen med det kostnadsoptimale nivået, kan skjerpelsen ha økonomiske konsekvenser for private aktører. Det kostnadsoptimale nivået skal etter forordningen ha større nytteverdier enn kostnader over livsløpet til tiltaket. Den såkalte kostnadsoptimaliseringen er imidlertid ikke utført slik at alle tiltakene nødvendigvis er privatøkonomisk lønnsomme. Aktører som skal bygge eller rehabilitere et hus kan dermed bli stilt overfor høyere kostnader dersom energikravene må skjerpes.»